

Folketingets Social- og Indenrigsudvalg

Holmens Kanal 22
1060 København K
Telefon 33 92 93 00
sim@sim.dk
www.sim.dk

Sagsnr.
2015 - 8959

Doknr.
290231

Dato
16-12-2015

Folketingets Social- og Indenrigsudvalg har den 17. november 2015 stillet følgende spørgsmål nr. 47 (alm. del) til social- og indenrigsministeren, som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Trine Torp (SF).

Spørgsmål nr. 47:

”Vil ministeren redegøre for, hvordan man inden for grundlovens rammer forsøgsvis kan sænke valgretsaldere til 16 år ved hhv. kommunal-, regionsråds- og Europa-Parlamentsvalg, og vil ministeren samtidig oplyse om sin holdning til en forsøgsvis sænkelse af valgretsaldere?”

Svar:

Social- og Indenrigsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Justitsministeriet, der har det ressortmæssige ansvar for grundloven. Justitsministeriet har oplyst følgende:

”1. Grundlovens § 86 omhandler valgretsaldere for valg til bl.a. kommunalbestyrelser og har følgende ordlyd:

”§ 86. Valgretsaldere til de kommunale råd og menighedsrådene er den for valg til folketinget til enhver tid gældende. For Færøernes og Grønlands vedkommende fastsættes valgretsaldere til de kommunale råd og menighedsrådene ved lov eller i henhold til lov.”

Bestemmelsen indebærer bl.a., at valgretsaldere for valg til kommunalbestyrelser ikke kan ændres – i hverken op- eller nedadgående retning – uafhængigt af valgretsaldere til folketingsvalg.

Indførelsen af et forsøg med valg til kommunalbestyrelser, hvor valgretsaldere sænkes til 16 år, vil således kræve, at valgretsaldere til Folketingsvalg ændres tilsvarende.

De gældende betingelser for at opnå valgret til Folketinget er fastsat i grundlovens § 29, som har følgende ordlyd:

”§ 29. Valgret til folketinget har enhver, som har dansk indfødsret, fast bopæl i riget og nået den i stk. 2 omhandlede valgretsaldere, medmindre vedkommende er umyndiggjort. Det bestemmes ved lov, i hvilket omfang straf og understøttelse, der i lovgivningen betragtes som fattighjælp, medfører tab af valgret.

Stk. 2. Valgretsaldere er den, som har opnået flertal ved folkeafstemning i overensstemmelse med lov af 25. marts 1953. Ændring af den til enhver tid gældende valgretsaldere kan ske ved lov. Et af folketinget vedtaget forslag til en sådan lov kan først stadfæstes af kongen, når bestemmelsen om ændring af valgretsaldere i overensstemmelse med § 42, stk. 5, har været undergivet en folkeafstemning, der ikke har medført bestemmelsens bortfald.”

Som det fremgår, er det efter grundlovens § 29, stk. 1, 1. pkt., bl.a. en betingelse for at have valgret til Folketinget, at vedkommende har nået den fastsatte valgretsalder.

Valgretsalderen er ikke fastsat i selve grundlovens § 29. Det følger således af bestemmelsen i § 29, stk. 2, 1. pkt., at valgretsalderen er den, som har opnået flertal ved folkeafstemning i overensstemmelse med lov af 25. marts 1953. Ved denne folkeafstemning blev valgretsalderen fastsat til 23 år. Valgretsalderen er efterfølgende gradvist blevet nedsat til den gældende valgretsalder på 18 år ved brug af fremgangsmåden i stk. 2, 2. og 3. pkt.

Det er på denne baggrund Justitsministeriets opfattelse, at det alene vil være foreneligt med grundlovens §§ 29 og 86 at indføre forsøg med valg til kommunalbestyrelser, hvor valgretsalderen sænkes til 16 år, hvis valgretsalderen til Folketingsvalg ændres tilsvarende, hvilket skal ske i overensstemmelse med den særlige procedure, der er foreskrevet i grundlovens § 29, stk. 2, 2. og 3. pkt., hvilket bl.a. indebærer en folkeafstemning om sænkelsen.

2. Som anført ovenfor omfatter grundlovens § 86 efter sin ordlyd "de kommunale råd og menighedsrådene". Da regionsrådene ikke eksisterede, da bestemmelsen i grundlovens § 86 blev vedtaget, må det bero på en fortolkning af bestemmelsen, om valg til regionsråd kan antages at være omfattet heraf med den konsekvens, at nedsættelse af valgretsalderen vil kræve en tilsvarende ændring af valgretsalderen til Folketingsvalg i overensstemmelse med proceduren i grundlovens § 29, stk. 2, 2. og 3. pkt.

Ved fortolkningen kan der bl.a. lægges vægt på, at regionerne ikke betragtes som kommuner i relation til grundlovens § 82 (om det kommunale selvstyre), hvilket kan tale imod at anse regionerne for at være omfattet af grundlovens § 86.

Heroverfor kan bl.a. anføres, at de folkevalgte offentlige forsamlinger, der eksisterede ved vedtagelsen af grundlovens § 86, var omfattet af betegnelsen "de kommunale råd og menighedsrådene", og at realiteten bag bestemmelsen derfor har været, at den generelt skulle omfatte valg til offentlige forsamlinger. Dette synspunkt støttes af en formålsfortolkning af grundlovens § 86, idet det fremgår af den betænkning, som Forfatningskommissionen af 1946 afgav i 1953, at bestemmelsen skulle omfatte valg til offentlige forsamlinger. Det kan endvidere anføres, at valg til de tidligere amtskommuner, som regionerne i et vist omfang har erstattet, er blevet betragtet som værende omfattet af grundlovens § 86.

I lyset af grundlovens § 86 – og formålet med denne bestemmelse – er det på baggrund af ovenstående samlet set Justitsministeriets opfattelse, at der ikke med den fornødne sikkerhed er grundlag for at nedsætte valgretsalderen til 16 år ved valg til regionsrådene, herunder som led i et forsøg, uden at følge fremgangsmåden i grundlovens § 29, stk. 2, 2. og 3. pkt.

Valgretsalderen for valg til Europa-Parlamentet er i Danmark reguleret i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet (lovbekendtgørelse nr. 368 af 10. april 2014). Lovens § 3, stk. 1, har følgende ordlyd:

"§ 3. Valgret til Europa-Parlamentet har enhver, der på valgdagen

1) har valgret til Folketinget eller

2) har dansk indfødsret, har opnået alderen for valgret til Folketinget og har fast bopæl i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, medmindre vedkommende er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6, eller

3) er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, har opnået alderen for valgret til Folketinget og har fast bopæl i Danmark eller er registreret i Uden-

rigsministeriets protokol, medmindre vedkommende er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6.”

Grundlovens §§ 29 og 86 finder ikke anvendelse ved valg af medlemmer til Europa-Parlamentet.

Efter Justitsministeriets opfattelse vil Folketinget således kunne beslutte at nedsætte valgretsaldere for valg til Europa-Parlamentet, uden at fremgangsmåden i grundlovens § 29, stk. 2, 3. pkt., skal følges.”

Jeg henholder mig til Justitsministeriets udtalelse.

Jeg kan i den forbindelse oplyse, at det er regeringens opfattelse, at valgretsaldere her i Danmark fortsat bør være fastsat til 18 år. Regeringen har derfor ikke planer om at iværksætte en forsøgsvis nedsættelse af valgretsaldere til 16 år.

Jeg henviser desuden til mit samtidige svar på SOU (alm. del) spørgsmål nr. 48.

Med venlig hilsen
Karen Ellemann